

V Bruselu dne 22.12.2020
COM(2020) 819 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2003 o indexu nákladů práce (INP)

I. ÚVOD

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2003 ze dne 27. února 2003 o indexu nákladů práce (INP)¹ vytváří společný rámec pro tvorbu srovnatelných indexů členskými státy a jejich předávání Komisi.

Index nákladů práce měří čtvrtletní změny celkových hodinových nákladů práce, které nesou zaměstnavatelé, a umožňuje tak monitorovat vývoj tlaku nákladů plynoucího z výrobního faktoru „práce“. Index nákladů práce patří ke skupině euroukazatelů, které poskytují informace o ekonomickém vývoji v eurozóně. Eurostat na svých internetových stránkách² zveřejňuje čtvrtletní tiskové zprávy o indexu hodinových nákladů práce, které obsahují úplný soubor údajů, rozčleněný podle ekonomických činností a složek nákladů práce (mzdové a nemzdové náklady). Internetové stránky uvádějí rovněž mezičtvrtletní i meziroční tempa růstu.

Podle článku 13 nařízení (ES) č. 450/2003 musí Komise každé dva roky předložit zprávu Evropskému parlamentu a Radě. Jelikož řady za předcházející období byly analyzovány v předchozích zprávách, zkoumá tato zpráva kvalitu údajů indexu nákladů práce, které byly obdrženy později: od druhého čtvrtletí roku 2018 (2018Q2) do prvního čtvrtletí roku 2020 (2020Q1). Protože bylo Spojené království do 31. ledna 2020 členem Evropské unie, zahrnuje současná zpráva i údaje indexu nákladů práce předané touto zemí.

V červenci 2003 přijala Komise nařízení (ES) č. 1216/2003³, které podrobněji stanoví postupy, jež členské státy musí dodržovat při předávání indexů Komisi, kalendář, sezónní úpravy indexů a obsah vnitrostátních zpráv o kvalitě. V březnu 2007 přijala Komise nařízení (ES) č. 224/2007⁴. Toto nařízení mění nařízení (ES) č. 1216/2003 a rozšiřuje index nákladů práce na ekonomické činnosti vymezené v sekcích L, M, N a O klasifikace NACE Revize 1. Posledně jmenované části zahrnují hlavně netržní služby, které mohou mít odlišnou dynamiku než tržní služby. V srpnu 2007 Komise dále přijala nařízení (ES) č. 973/2007⁵, které mění řadu právních aktů o specifických statistických oblastech, včetně indexu nákladů práce, za účelem provedení statistické klasifikace ekonomických činností uvedených v klasifikaci NACE Revize 2.

¹ Úř. věst. L 69, 13.3.2003, s. 1.

² Čtvrtletní tiskové zprávy jsou vydávány ve dnech stanovených v kalendáři zveřejňování; obojí lze najít na internetových stránkách Eurostatu (<http://ec.europa.eu/eurostat/web/main> – stránky jsou k dispozici v anglickém, francouzském a německém jazyce).

³ Nařízení Komise (ES) č. 1216/2003 ze dne 7. července 2003, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2003 o indexu nákladů práce (Úř. věst. L 169, 8.7.2003, s. 37).

⁴ Nařízení Komise (ES) č. 224/2007 ze dne 1. března 2007, kterým se mění nařízení (ES) č. 1216/2003, pokud jde o ekonomické činnosti zahrnuté do indexu nákladů práce (Úř. věst. L 64, 2.3.2007, s. 23).

⁵ Nařízení Komise (ES) č. 973/2007 ze dne 20. srpna 2007 o změně některých nařízení ES o specifických statistických oblastech, kterými se provádí statistická klasifikace ekonomických činností NACE Revize 2 (Úř. věst. L 216, 21.8.2007, s. 10).

V příloze I nařízení (ES) č. 1216/2003 je kvalita indexu nákladů práce definována těmito parametry: relevance, přesnost, přesnost dodání údajů (dochvilnost), dostupnost a jasnost, srovnatelnost, soudržnost a úplnost. Vzhledem k tomu, že dostupnost a jasnost byly v předchozí zprávě o indexu nákladů práce (INP)⁶ považovány za uspokojivé, zaměříme se na relevanci, úplnost, dochvilnost, přesnost, srovnatelnost a soudržnost.

II. OBECNÝ POKROK DOSAŽENÝ OD POSLEDNÍ ZPRÁVY

Pokud jde o právní předpisy, nedošlo od zveřejnění poslední zprávy k žádným změnám. Vystoupení Spojeného království z Evropské unie však mělo dopad na souhrnné ukazatele EU. Konkrétně od prvního čtvrtletí 2020 zohledňují zprávy o INP nové složení EU-27.

Údaje INP se nadále shromažďovaly pomocí standardů SDMX v zájmu lepšího přenosu údajů a výroční zprávy o kvalitě byly aktualizovány podle plánu před koncem roku následujícího po referenčním období.

Údaje INP byly přepočteny na nový referenční rok (2016), pro který byly v roce 2019 k dispozici nové referenční údaje získané z nejnovějšího zjišťování nákladů práce (LCS2016).

Údaje o úrovni hodinových nákladů práce byly na základě údajů INP pro rok 2019 aktualizovány během 3 měsíců po referenčním roce.

Nakonec pracovní skupina pro statistiku trhu práce (LAMAS) schválila novou šablonu navrženou Eurostatem pro shromažďování informací o modelech očištění od sezónních vlivů používaných členskými státy v souvislosti s INP.

Podrobnosti tohoto vývoje jsou uvedeny v dalších odstavcích.

2.1 Zdokonalené standardy pro shromažďování údajů

Nejnovější verze struktur údajů v rámci standardu pro výměnu statistických údajů a metadat (SDMX)⁷ se nadále úspěšně používá k přijímání údajů členských států a vytváření INP, ale také k předávání údajů INP Evropské centrální bance.

K informování členských států o problémech v oblasti IT zjištěných v jejich předávaných údajích INP byl použit nástroj automatického ověřování (STRUVAL).

2.2 Přepočtení základu INP

Údaje indexů nákladů práce jsou uvedeny ve formě indexových čísel, vyjádřených ve vztahu k danému základnímu roku, kde je jejich hodnota z jejich podstaty 100. Výsledkem je, že indexová čísla vyjadřují kumulované zvýšení mzdových nákladů vůči základnímu roku.

⁶ COM(2017) 71.

⁷ <http://sdmx.org/> (k dispozici pouze v angličtině).

Základní rok je vybrán tak, aby odpovídal nejnovějšímu čtyřletému zjišťování nákladů práce (LCS), které poskytuje referenční údaje pro úroveň nákladů práce. Tímto způsobem lze údaje INP vyjádřené v daném základním roce přímo kombinovat (vynásobit) s údaji ze zjišťování nákladů práce a odvodit tak odhady úrovně nákladů práce za poslední rok, za který jsou údaje INP k dispozici.

Po zveřejnění nového ročníku údajů ze zjišťování nákladů práce byla pro referenční rok 2016 odpovídajícím způsobem přepočtena doména INP. Od června 2019 jsou údaje INP vyjádřeny v novém základním roce 2016 = 100.

2.3 Úroveň hodinových nákladů práce

Od první zprávy zveřejněné v dubnu 2016 pokračoval Eurostat v úspěšném zveřejňování ročních odhadů hodinových nákladů práce podle sekcí NACE Rev. 2. Tyto odhady vycházejí z úrovně nákladů práce i z trendů indexu nákladů práce a jsou tvořeny tři měsíce po skončení referenčního období. Pokrývají všechny sekce NACE s výjimkou sekce „L“ NACE Revize 2 (činnosti v oblasti nemovitostí).

2.4 Zprávy o kvalitě

Zprávy o kvalitě předložené členskými státy byly včas zpracovány pomocí nové verze správce metadat Evropského statistického systému a byly zpřístupněny všem jeho uživatelům⁸.

2.5 Očištění od sezónních a kalendářních vlivů

Eurostat analyzoval řady očištěné od sezónních a kalendářních vlivů předané členskými státy a provedl srovnání výsledků jednotlivých zemí, které byly prezentovány na zasedání pracovní skupiny pro statistiku trhu práce (LAMAS-LMI) v říjnu 2019.

Eurostat rovněž představil novou šablonu, kterou budou členské státy od roku 2020 používat k podávání zpráv o postupech a modelech používaných pro očištění svých řad INP od sezónních vlivů. Paralelně byl vyvinut speciální program jako doplněk k softwaru JDemetra+, aby bylo možné šablonu vyplnit harmonizovaným a automatizovaným způsobem.

III. KVALITA ÚDAJŮ

3.1 Relevantnost

K posouzení možného inflačního tlaku způsobeného vývojem na trhu práce používají Komise a Evropská centrální banka index nákladů práce na odpracovanou hodinu, který ukazuje krátkodobý vývoj nákladů práce. Krátce poté, co jsou údaje k dispozici, je třeba vypočítat index pro každý členský stát, pro EU jako celek a pro eurozónu. Index nákladů práce je rovněž důležitý pro sociální partnery při vyjednávání o mzdách a pro samotnou Komisi při

⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/lci_esms.htm

sledování krátkodobého vývoje nákladů práce. Index nákladů práce je jedním z hlavních evropských hospodářských ukazatelů⁹. V neposlední řadě se údaje INP používají k indexaci cen u některých velkých obchodních zakázek, které trvají několik let.

Poptávka uživatelů se nadále zaměřovala nejen na informace o čtvrtletních procentních změnách nákladů práce, měřených indexem nákladů práce, ale narůstal také zájem o informace o nákladech práce v absolutním vyjádření (v eurech za hodinu). Každý rok v dubnu Eurostat zveřejňuje odhady hodinových nákladů práce v eurech a v národních měnách v rozčlenění podle NACE Revize 2. Zahrnuta byla roční míra růstu hodinových úrovní nákladů práce i podíl nemzdových nákladů na celkových nákladech práce¹⁰. Získaná zpětná vazba ohledně zveřejnění těchto odhadů je pozitivní a Eurostat bude nadále vytvářet roční náklady práce v rozčlenění podle NACE Revize 2.

3.2 Úplnost

Obecně platí, že dostupnost a úplnost indexu nákladů práce byla během celého referenčního období uspokojivá. Eurostat obdržel údaje očištěné od kalendářních vlivů i údaje očištěné od kalendářních a sezónních vlivů ze všech členských států za všechna čtvrtletí kromě jednoho případu (Řecko za třetí čtvrtletí 2019). Členské státy dodaly také údaje neočištěné od sezónních vlivů, s výjimkou Dánska a Švédska, kterým byly uděleny výjimky¹¹.

V případě Dánska byly všechny údaje INP za referenční čtvrté čtvrtletí roku 2019 předány Eurostatu včas, ale byly zveřejněny se zpožděním 5 týdnů, dokud nebylo rozhodnuto o zaznamenání nového systému sociálních příspěvků.

Co se týče zemí Evropského hospodářského prostoru (EHP)¹², Island a Norsko předaly údaje INP za všechna čtvrtletí referenčního období.

Švýcarsko neshromažďuje čtvrtletní údaje INP.

I přes lepší pokrytí údajů očištěných od sezónních vlivů jsou hlavní údaje stále založeny na meziročních (Q/Q-4) změnách v údajích očištěných od kalendářních vlivů, které ukazují nižší volatilitu. Veškeré údaje, včetně odhadů očištěných od sezónních vlivů, jsou k dispozici na příslušné stránce databáze Eurostatu, čímž je zajištěna jasnost a soudržnost s dalšími statistickými údaji o cenách (např. s harmonizovaným indexem spotřebitelských cen).¹³

⁹ KOM(2002) 661, sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě, *Směrem k lepší metodice statistiky a ukazatelů Eurozóny*.

¹⁰ Viz soubor údajů *lc_lci_lev* v databázi Eurobase (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, dostupné v angličtině, francouzštině a němčině).

¹¹ Podle nařízení (ES) č. 1216/2003 nemají Dánsko, Německo, Francie a Švédsko povinnost dodávat údaje neočištěné od sezónních vlivů.

¹² Nařízení (ES) č. 450/2003 se nevztahuje na Lichtenštejnsko.

¹³ Viz soubor údajů *lc_lci_r2_q* v databázi Eurobase (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, dostupné v angličtině, francouzštině a němčině).

Všechny členské státy předložily vnitrostátní zprávy o kvalitě za referenční rok 2018. Tyto zprávy byly ověřeny a zveřejněny na příslušné webové stránce Eurostatu¹⁴.

3.3 Dochvilnost

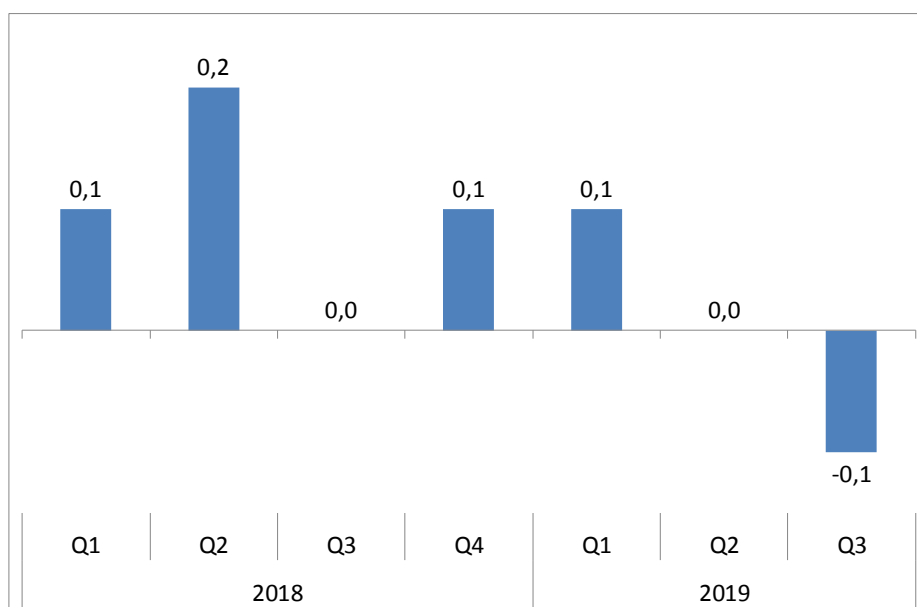
Dochvilnost členských států při zasílání údajů Komisi byla od předchozí zprávy dobrá a všechny údaje byly předány včas, s výjimkou Řecka za třetí čtvrtletí roku 2019; jeho údaje byly předány se zpožděním 8 dnů.

Co se týče zemí EHP, Norsko i Island předaly své údaje včas.

3.4 Přesnost

Index nákladů práce tvoří řada různých proměnných (např. náklady práce a odpracované hodiny), které lze čerpat z několika zdrojů. To znamená, že k revizím může dojít kdykoli a mohou ovlivnit poslední čtvrtletí, několik čtvrtletí nebo i celé roky. Pokud se úpravy týkají referenčního roku, je nutné revidovat celé řady. Revize základního ukazatele pro EU (meziročního tempa růstu) překročily od prvního čtvrtletí roku 2018 pouze jednou 0,1 procentního bodu (revize o 0,2 bodu pro druhé čtvrtletí 2018, viz obrázek 1). To představuje zlepšení přesnosti v porovnání s předchozí zprávou.

Obrázek 1: Změny v meziročním tempu růstu mezi prvním a posledním (1. čtvrtletí 2020) zveřejněním INP (EU-28, NACE Revize 2, sekce B až S souhrnně, celkové náklady práce, v procentních bodech)

¹⁴

http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/lci_esgrs.htm (k dispozici pouze v angličtině).

3.5 SROVNATELNOST

Srovnatelnost mezi zeměmi je zajištěna podrobnými definicemi a metodikou stanovenými v právních předpisech týkajících se INP. Členské státy splňují požadavky EU z hlediska zdrojů údajů dostupných na vnitrostátní úrovni. Většina z nich používá buď průzkumy, nebo kombinaci průzkumů a administrativních údajů, zatímco dva členské státy spoléhají výhradně na administrativní zdroje.

Aby bylo možné zveřejňovat v průběhu doby srovnatelné údaje indexu nákladů práce, je důležité odstraňovat kalendářní a sezónní vlivy. Hlavní ukazatele jsou očišťovány od kalendářních vlivů a sezónní vlivy jsou kompenzovány srovnáním stejných čtvrtletní za dva po sobě jdoucí roky.

Podle článku 1 nařízení Komise (ES) č. 1216/2003 musí být hodnoty indexu nákladů práce poskytovány neočištěné od sezónních vlivů, očištěné od kalendářních vlivů a očištěné od kalendářních i sezónních vlivů.

Nařízení (ES) č. 450/2003 neuvádí výslovně, zda má být očištění od kalendářních a sezónních vlivů provedeno přímým nebo nepřímým způsobem. V případě nepřímé metody se očištění provádí u základních řad, ze kterých se pak sestavují vyšší souhrnné úrovně, zatímco při přímé metodě je každá jednotlivá řada, včetně vyšších souhrnných úrovní, očištěna samostatně.

V případě INP doporučuje Eurostat používat nepřímý způsob, aby se předešlo nesrovnalostem mezi celkovými náklady práce a jednotlivými složkami. Takovýchto nesrovnalostí si uživatelé také snadno všimnou a mohou v nich vzbuzovat pochybnosti o celkové kvalitě INP.

Eurostat systematicky zjišťuje nesrovnalosti mezi celkovými náklady práce a jednotlivými složkami ve výši 0,1 procentního bodu nebo více (po zaokrouhlování) a hlásí je dotčené zemi prostřednictvím zprávy o ověření. Celkový INP se pak přepočítá na základě mzdové a nemzdové složky (nepřímý způsob). Tento harmonizovaný přístup také zajišťuje srovnatelnost napříč zeměmi.

Na zasedání pracovní skupiny pro statistiku trhu práce (LAMAS-LMI) konaném v roce 2019 Eurostat informoval členské státy o svém hodnocení řad očištěných o sezónní (SA) a kalendářní (CA) vlivy předaných pro index nákladů práce. Údaje typů SA a CA byly analyzovány odděleně a byly zkontrolovány z hlediska přítomnosti zbytkové sezónnosti nebo kalendářních vlivů. Země navrhly a přijaly standardní šablonu ke zdokumentování jejich postupů pro očištění od sezónních a kalendářních vlivů. Země vykazující ve svých řadách zbytkovou sezónnost nebo kalendářní vlivy byly požádány, aby zkontrolovaly své postupy pro očištění a nahlásily svá zjištění.

3.6 Soudržnost s údaji z národních účtů

Jednou z oblastí, kterým se stále věnuje pozornost, je soudržnost údajů INP s ostatními statistickými údaji o nákladech práce, zejména s údaji z čtvrtletních národních účtů.

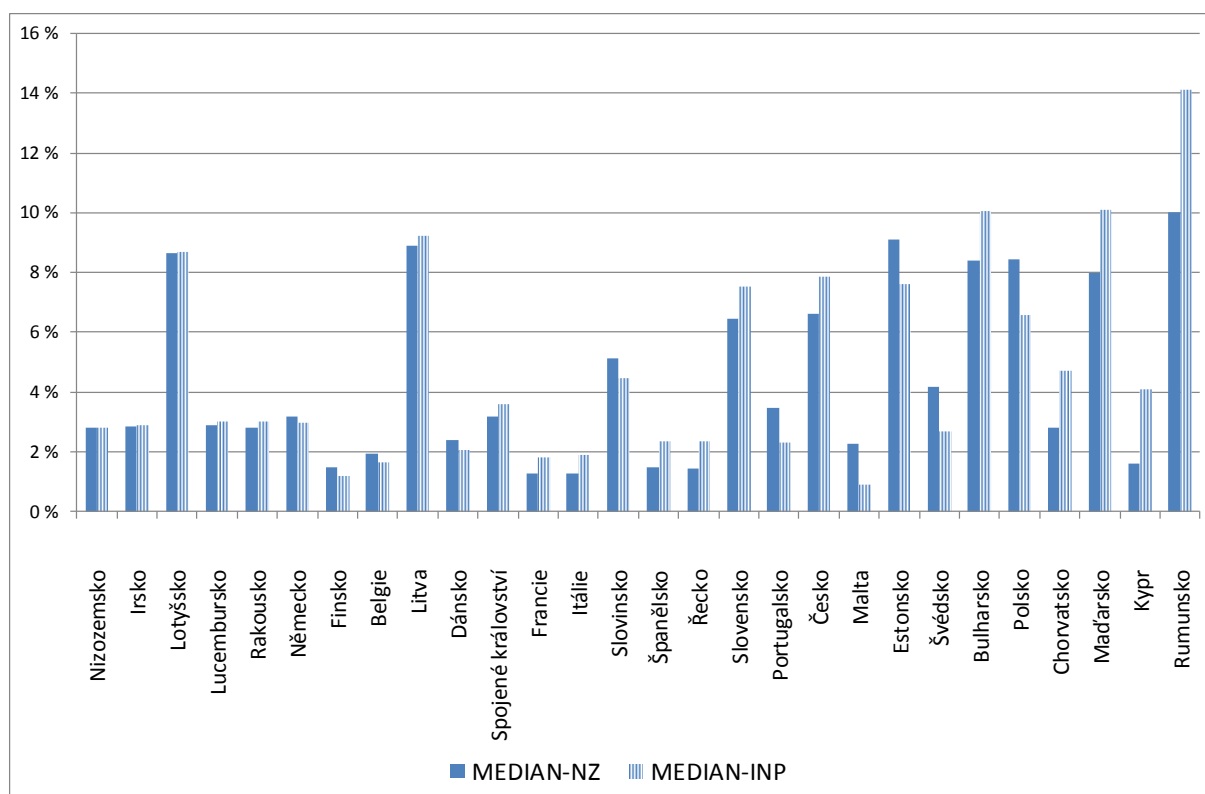
Pro účely výroční zprávy o kvalitě byly členské státy požádány, aby porovnaly tempo růstu indexu nákladů práce s tempem růstu hodinových náhrad zaměstnancům podle národních účtů (definice ESA 2010¹⁵). Neočekává se, že se soubory údajů budou dokonale shodovat: i když se používají téměř identické definice nákladů práce, mohou se lišit statistické postupy a úpravy. Navíc je obzvlášť složité shromažďovat údaje o odpracovaných hodinách jak pro index nákladů práce, tak pro národní účty. Navzdory těmto rozdílům v metodice je poučné analyzovat míru nesrovnalostí mezi oběma zdroji. Jestliže jsou míry nesrovnalostí nad příslušnou relativní prahovou hodnotou, může to naznačovat, že některý ze souborů trpí problémy s kvalitou.

Co se týče hodnocení kvality, Eurostat nadále sledoval souhrnné ukazatele sekcí B až S NACE Revize 2 každého členského státu. Pro toto srovnání byly použity údaje INP neočištěné od sezónních vlivů, s výjimkou Dánska a Švédska, pro které byly dostupné údaje očištěné od kalendářních vlivů. Střední roční tempo růstu indexu nákladů práce bylo porovnáno s průměrným ročním tempem hodinových náhrad zaměstnancům za 10 čtvrtletí a kolísání o více než dva procentní body se považovala za podnět pro další analýzu. To byl případ Maďarska (2,1 procentního bodu), Kypru (2,5 procentního bodu) a Rumunska (4,1 procentního bodu) (viz obrázek 2, kde jsou země seřazeny podle rostoucího řádu rozdílu v absolutní hodnotě). Výsledky výše uvedené analýzy budou s členskými státy prodiskutovány, zejména s ohledem na údaje o počtu odpracovaných hodin.

*Obrázek 2: Střední roční tempo růstu indexu nákladů práce (INP)
versus hodinové náhrady zaměstnancům (NZ)
(Sekce B až S NACE Revize 2 souhrnně, celkové náklady práce,
referenční období: 2017Q4 – 2020Q1*, v %)*

¹⁵

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 549/2013 ze dne 21. května 2013 o Evropském systému národních a regionálních účtů v Evropské unii (Úř. věst. L 174, 26.6.2013, s. 1).

*Kromě Belgie a Dánska: 2017Q4 – 2019Q4. Údaje o náhradách zaměstnancům za 2020Q1 nebyly v době přípravy k dispozici.

Vedle středních hodnot porovnával Eurostat jako ukazatel volatility směrodatnou odchylku ročních měr růstu řad INP a náhrad zaměstnancům.

Ve dvou případech se u rakouských a estonských údajů směrodatná odchylka řad INP lišila o 2 procentní body od řad náhrad zaměstnancům. Obě země byly požádány, aby prozkoumaly zdroje těchto rozdílů a informovaly Eurostat o výsledcích.

IV. ZÁVĚRY

Od předložení předchozí zprávy se kvalita indexů nákladů práce členských států a souhrnných ukazatelů EU i nadále celkově zlepšovala. To platí zejména pro velikost revizí.

Zprávy o kvalitě předložené členskými státy byly včas zpracovány pomocí nejnovější verze správce metadat Evropského statistického systému a byly zpřístupněny všem jeho uživatelům.

Další změny přijaté od zveřejnění předchozí zprávy zahrnovaly doménu INP přepočtenou na nový základní rok (2016) a novou šablonu pro lepší podávání zpráv o postupech členských států v oblasti očištění od sezónních vlivů. Od prvního čtvrtletí roku 2020 odrážejí souhrnné ukazatele INP nové složení Evropské unie bez Spojeného království.

Od roku 2017 zveřejňuje Eurostat roční odhady úrovní hodinových nákladů práce podle sekci NACE Revize 2 založené na úrovních ze zjišťování nákladů práce a trendech indexu nákladů

práce. Od uživatelů, zejména těch institucionálních, kteří pomocí těchto údajů sledují sbližování mezd v rámci Evropské unie, byla obdržena kladná zpětná vazba.

Komise bude dodržování požadavků a kvalitu údajů i nadále pravidelně monitorovat, a to za použití dodávaných údajů a další vnitrostátní dokumentace, včetně zpráv o kvalitě. Pokud nebude dosaženo žádného nebo požadovaného pokroku, podnikne Komise následné kroky s příslušnými národními statistickými úřady.